

Til Medietilsynet
innspill@medietilsynet.no
Dato: 31.10.2025

Innspill til vurdering av NRKs bidrag til mediemangfold og konkurransemessige virkninger av NRKs tilbud

Virke Produsentforeningen organiserer og jobber for norske film-, tv- og spillprodusenter. Virke har over 170 uavhengige norske produksjonsselskaper som medlemmer. Vi takker for muligheten til å gi Medietilsynet våre innspill i forbindelse med at Medietilsynet har fått i oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet å gjøre vurderinger av NRKs bidrag til mediemangfoldet og konkurransemessige virkninger av NRKs tilbud.

Virke Produsentforeningen mener:

- NRK bør i større grad legge ut produksjon til ekstern bransje. Dette er bra for kvalitet og økonomi.
- NRK har krav på seg for å kjøpe fra den eksterne bransjen, men det er ingen føringer på *hva* de kjøper. Det bør stilles krav til hvor mye de skal bruke på fiksjon, serier og film, både animasjon live action.
- NRK bør pålegges et særlig ansvar for investering og rettighetskjøp av spillefilmer og enkeltstående dokumentar. I dag er dette nedprioritert, NRK kjøper lite og betaler svært lite.
- NRK utvikler i større grad og dramaserier in-house. Dette vil være mer effektivt og skape bedre resultater om det kan skje i samarbeid med den uavhengige bransjen.
- Det bør ses på NRKs krav til investeringsandel og inntektsdeling i produksjoner, og utarbeides terms-of-trade for å regulere betingelsene NRK har, eksempelvis på investeringsandel, rettigheter og verdisetting av rettighetene som selges, da forhandlingsmakten her er skjev.
- Kjøp av rettigheter av NRKs arkiv kan være særdeles dyrt. Ofte koster det mer enn det NRK selv betaler for rettigheter til nytt innhold. Dette er en del av vår felles kulturarv og burde i større grad gjøres tilgjengelig også for innhold som produseres for andre plattformer.
- NRK framstår iblant som mer kommersielt orientert rundt seertall enn andre kanaler. Bransjen forstår ikke NRKs krav om gitt antall digitale seere for å kalles suksess.
- NRK bør bidra til forutsigbarhet ved å lage langsiktige rammeavtaler med produksjonsselskaper som sikrer en viss kontinuitet.

Nedenfor følger mer utdypende tekst om disse punktene.

Produksjonen av norsk musikk, film og drama har en egenverdi, og det er viktig at NRK viser en bredde i tilbudet. Vi vil også hevde at de ulike produksjonsmåtene stimulerer til mangfold, og at det ikke er mulig for NRK å tilby et mangfoldig tilbud uten å samtidig tilby et mangfold av produksjonsmåter.

NRK bør i større grad legge ut produksjon til ekstern bransje. Dette er bra for kvalitet og økonomi. NRK bør legge ned / fase ut sin interne produksjon av alt annet enn nyhets- og aktualitetsprogrammer. Vi støtter en sterk allmennkringkaster og sterke redaktørstyrte medier, men det betyr ikke at NRK må produsere programmer utover nyhets- og aktualitetskategorien selv.

NRK har krav på seg for å kjøpe fra den eksterne bransjen, men det er ingen føringer på *hva* de kjøper. Det er altså ingen krav til hvor mye de skal bruke på fiksjon, verken serier og film, verken når det gjelder animasjon eller live action. Det finnes heller ingen retningslinjer som krever at NRK kjøper inn innhold for barn og ungdom fra den norske bransjen. Det er en stor hindring for å etablere en levedyktig bransje, og det fører også til ensretting av hva man tilbyr til barn. NRK bør ta ansvar for norske barns tilgang til norsk animasjon ved å satse bevisst på dette og kommunisere direkte med bransjen om muligheter og hindringer. Per i dag prioriteres ikke norsk animasjon, men det kjøpes mest fra utlandet, som dubbes til norsk.

NRK bør pålegges et særlig ansvar for investering og rettighetskjøp av spillefilmer. Her kan det ses til investeringskrav til allmennkringkasterne i våre naboland Sverige og Danmark. En undersøkelse fra European Audio Visual Observatory viser at for europeiske filmer er public service-kringkastere i snitt inne med 18% av budsjettet. I Norge er man heldig hvis NRK går inn med 2% av budsjettet. NRK tar ikke noe ansvar for spillefilm, verken for barn eller voksne. Det er ganske oppsiktsvekkende i europeisk sammenheng og et kjempeproblem for bransjen.

Situasjonen i dag, der TV-produsentene som er innholdsleverandører til alle de norske mediehusene inklusiv NRK, konkurrerer med NRK selv om de frie produksjonsmidlene i NRKs budsjetter, er uholdbar og sterkt konkurransevridende. De 500 millionene som brukes internt i NRK av de såkalte frie produksjonsmidlene bør legges ut i det åpne markedet, og lønnsmidlene til produserende stab i NRK kan spares. NRK har mye mer ressurser til å utvikle innhold enn den eksterne bransjen og det blir en skjev balanse i konkurransen om den beste ideen. Det gjør også at hver utviklet time TV blir dyrere, da det nødvendigvis ikke er plass til alle ideene de utvikler. NRK tømmer bransjen for kreative utviklingsfolk. En nedleggelse av NRKs egen produksjonsenhet vil gi mer igjen for statens penger, demokratiet vil styrkes ved at alle får mulighet til å fortelle den norske historien, og det vil bidra til å styrke den norske produksjonsbransjen, som høster stor internasjonal suksess for sin kreativitet, ideutvikling og produksjonsgjennomføring, men som sliter med små marginer og dårlige økonomiske vilkår i en trang økonomisk medieverden i vårt lille norske marked.

Medietilsynet bør se nærmere på NRKs krav til investeringsandel og inntektsdeling i produksjoner NRK bestiller fra det uavhengige produksjonsmiljøet. Å bidra til et levedyktig uavhengig produksjonsmiljø er viktig for å ivareta NRK-plakatens forpliktelser knyttet til norsk kultur og mangfold. Det er en åpenbar ubalanse i forhandlingsstyrken mellom NRK og aktørene i det eksterne produksjonsmiljøet. Dette fører til at NRK i betydelig grad kan diktere avtalevilkårene, og dette gjøres i stor utstrekning. NRK påvirker ofte balansen mellom investering og rettighetskjøp i produksjonskontrakter i egen favør med over 50 % investeringsandel. I noen tilfeller krever NRK opptil 90% investeringsandel. Investeringsandelen betales tilbake til NRK, mens rettighetskjøp er vederlag - ytelse mot ytelse. NRK presser rettighetsbetalingen til produksjonsselskapene til det minimale. Dersom NRK skal ha anledning til å kreve en investeringsandel i eksterne produksjoner, må den delen av NRKs investering som skal tilbakebetales, samt inntekter NRK får fra programinvestering, ikke skal medregnes som en del av 40 %-kravet. NRK bør gå foran og ikke kreve eierandeler, ikke kreve for lange visningsretter, mv.

NRK bør forstå sin rolle som den første som finansierer en bransje som er god til å finne finansiering i utlandet. De hindrer store prosjekter som har stor interesse i utlandet ved å ikke være villig til å bidra

med mer enn max 10 % av finansieringen. 25 % burde være et minimum, også for at norske produsenter skal kunne beholde majoritet i prosjektet.

Norge har et sterkt miljø for uavhengig dokumentarfilm med små og mellomstore norskeide selskaper spredt over hele landet. Det er essensielt at vi arbeider for å forsterke og utvikle denne bransjen i årene som kommer. Uavhengig dokumentarfilm er et demokratisk verktøy som gir rom for kritikk, mangfold og opplysning. Den styrker ikke bare ytringsfriheten, men selve demokratiets grunnmur. At det skapes filmer og serier over hele Norge legger også til rette for et mangfold av stemmer. Strukturelt sett er den uavhengige bransjen helt frakoblet kommersielle og statlige føringer, og kan derfor stå fritt til å stå på utsiden og undersøke og kritisere maktstrukturer både regionalt og nasjonalt. En film kan være finansiert av fem til ti norske og internasjonale aktører, uavhengige og uten kunstneriske føringer. Med andre ord, filmene er ikke laget på bestilling fra NRK eller andre.

I tillegg til at NRK kjøper lite spillefilm, kjøper NRK gradvis færre enkeltstående dokumentarfilmer fra den uavhengige bransjen, noe som fører til begrensede muligheter for distribusjon av filmene i Norge.

Høye seertall er ikke det samme som et bredt og mangfoldig tilbud. Å rigge sendeflatene sine primært etter seertall bidrar til et mindre mangfoldig tilbud. For å øke seertallene i møte med den kommersielle konkurransen bruker NRK større midler på færre prosjekter innenfor de kommersielle formatene. Disse utvalgte prosjektene får også større redaksjonell styring fra NRK, og de velger også som en konsekvens av dette færre produksjonsselskaper som leverandører. Vi mener dette er en konkret trussel mot mediemangfoldet. Ansvarer her er større hos NRK enn noen andre aktører i Norge, ettersom de gjennom sin allmennkringkasterrolle er uavhengig og offentlig eid i motsetning til sine konkurrenter.

Vi vil avslutningsvis takke Kultur- og likestillingsdepartementet for initiativet til å innhente innspill fra Medietilsynet og bransjen om dette, og takke Medietilsynet for å gjennomføre denne innspillsrunden. NRK er viktig både for publikum og oss som bransje.

Med vennlig hilsen

Åse Kringstad

Bransjeleder Virke Produsentforeningen